

DE MANTELMEEUWEN.

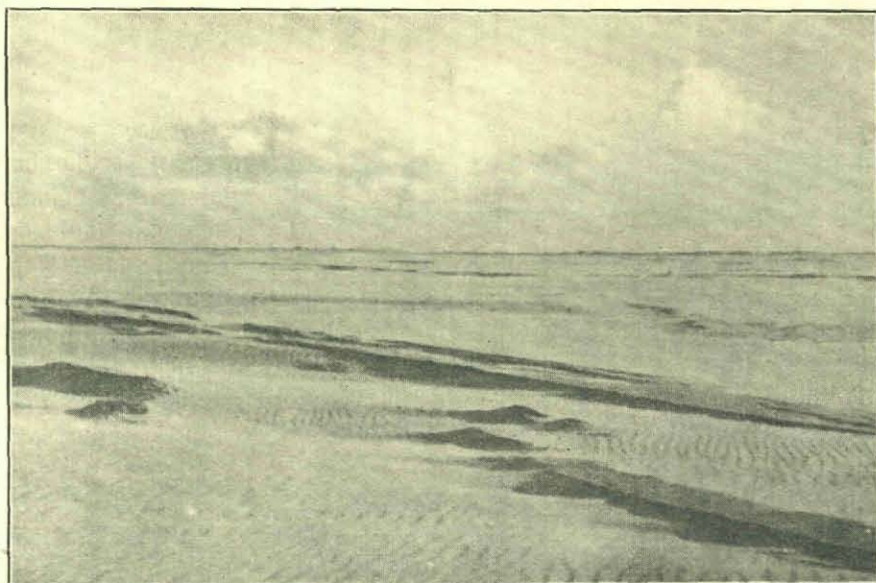
RIJDT u van West-Terschelling, waar de Minister Krauss u in het kleine haventje aan de voet van de Brandaris heeft afgezet, langs de mooie weg steeds naar het Oosten; Midsland, Formerum, Lies en Hoorn voorbij, tot even na Oosterend een dwarsdijk de grens van het eiland aangeeft, dan staat u aan het begin van de eindeloze zandvlakte, de Hoek als de Terschellingers zeggen, de Boschplaat zooals de atlas hem noemt. Eerst komt langs het duin nog een strook weiland, bezaaid met hekken en enkele koeien, maar dan volgt niets als wad en strand, duintjes en vogels. Van menschen zijn daar nog slechts sporen: de strandpalen, de telefoonleiding naar het schipbreukelingenhuisje en de bordjes „Verboden Toegang”. Midden in deze wildernis ligt een klein houten keetje met een uit wrakhout getimmerde uitzichtstoren erbij. Daar wonen de bewakers van Staatsboschbeheer, en om hen heen de zilvermeeuwen. Eerste duintje, Tweede duintje, Derde duintje en Helmkoppen noemt men de duincomplexen op de Plaat. Namen, die alleen al voldoende zijn een indruk te geven van de eentonigheid van het landschap. Overal liggen nest bij nest de zilvermeeuwen. Dan broeden er ook nog op het Tweede duintje vijf paar mantelmeeuwen, en op het Derde duintje ligt een nest van een zilvermeeuw gepaard met een kleine mantelmeeuw. Kampeerend waren we over Texel en Vlieland hierheen gekomen, en ook hier sloegen we naast het bewakerskeetje onze tent op. Het was een Kamp Eerde tent van Denig, enkeldaks met lage muurtjes aan de kanten. Hier waar het uit al de vier windstreken stormde, was windvastheid troef, en geen plaats voor luxueuze dubbeldakspaleizen. Kampeeren was voor ons echter een, zij het ook aangenaam, middel; vogels kijken en kieken was doel. Dus gingen we de dag na onze aankomst de kolonie in om de schuilhutten te bouwen. De bewakers wezen ons de nesten. Van zilvermeeuwnesten waren op de Boschplaat die van de mantelmeeuw makkelijk te onderscheiden. De bewakers hadden er omgekeerde flesschen bij in het zand gestopt, om zelf later niet in de war te raken met stokjes en stokken die verspreid door de duintjes stonden, en dikwijls alleen enkele dagen gediend hadden, als een van de bewakers zijn collega een nest met een vreemd ei of iets dergelijks wilde wijzen.

Bij de keet lag wat de bewakers in de loop van de maand alzoo voor „waardervols” langs het strand gevonden hadden, en een oud zeil leenden wij uit die collectie. Dat vormde, over een paar manden gegoooid juist een prachtig ruime schuilhut. De gaatjes, die er in zaten, dichtten we door er helmboschjes in te duwen. Zoo goed begon de hut toen op een duintje te lijken, dat we de volgende dag moeite hadden hem terug te vinden. Voor twee andere hutten moesten we het materiaal juttten. Ver weg, aan het Noordzeestrand verzamelden we lange stokken, kistjes en manden. Alles werd op twee stevige latten geladen, en met deze baar ging het in begrafenispas de vlakte over naar de Duintjes. De bewakers dachtten later, dat we getracht hadden op Indianenmanier in elkaars

West Terschelling aan de voet van den Brandaris.

sporen te loopen. De hutten zelf bestonden uit een groote kuil in het zand, vóór dieper, om plaats voor de voeten te hebben. Als we daarin zaten stak ons hoofd net boven de grond uit. Over die kuil werd een dak gebouwd van opengesneden manden of van kisten, met een gat voor de lens aan de voorkant, en zoo ingericht, dat je er van achter makkelijk in kon kruipen. De hut moest van boven en van achteren heelemaal lichtdicht zijn, zoodat de vogel door het kijkgat geen schaduwen of lichtplekken kon zien als wij ons bewogen. Om de lens werd een carton gezet, dat de altijd iets te groote opening in de voorwand afsloot. Hier in het mulle zand vervallen de hutten gauw, en met een storm is er een

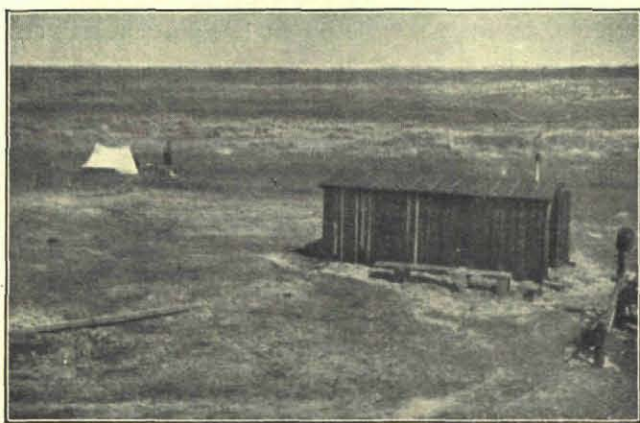

Noordzeestrand Terschelling.

half weggewaaid. Was dat bij andere beesten dan deze makke meeuwen gebeurd, dan had het ernstige gevolgen kunnen hebben; nu bouwden we de hut weer op zoo goed en zoo kwaad als het ging en deden, of er niets gebeurd was.

De volgende dag, als de vogels geheel aan dat nieuwe duin bij hun nest gewend zouden zijn, zou ik in de hut gestopt worden bij de mantels. Om negen uur werden we gewekt door een verbaasde stem. Cupido, de eene bewaker, stak zijn hoofd door de deur en meende „Ze liggen er waarachtig nog in”. Vorig jaar waren er twee kampeerdere geweest, die dachten dat een nacht van tien tot half zes lang genoeg was. Wij waren niet van dergelijke dwaze opvattingen gediend, en toen om halfzes Cupido naar binnen keek ontwaarde hij slechts onze dekens, maar zag niet de menschen, die daar in en onder lagen. Blijkbaar was hij ook nog niet heelemaal wakker. Ruig en Cupido zijn daarna het heele Tweede Duintje afgeloopen, maar nergens zagen ze onze sporen, zoodat ze

tot de conclusie kwamen, dat we toch nog in de tent moesten zijn, en om negen uur stelden ze toen een zorgvuldiger onderzoek met een beter resultaat in. Gelukkig hadden ze daar nog „Oue tijd” en was het dus volgens hen pas 8 uur. Uit

Het keetje van de bewakers en de tent.

een poeltje in de buurt haalden we ons wasch en drinkwater. Dat was niet alleen brak, maar bovendien moesten we bij het scheppen zorgen niet een paar van de drie-stekelige stekelbaarsjes met het water mee te krijgen. Het drinkwater werd gekookt en verwerkt tot thee en chocola. Volgens ons smaakte brakwaterchocola beslist beter als brakwaterthee. Lekker was het geen van beide.

Een tijdje later waren we bezig deschuilhut van achteren

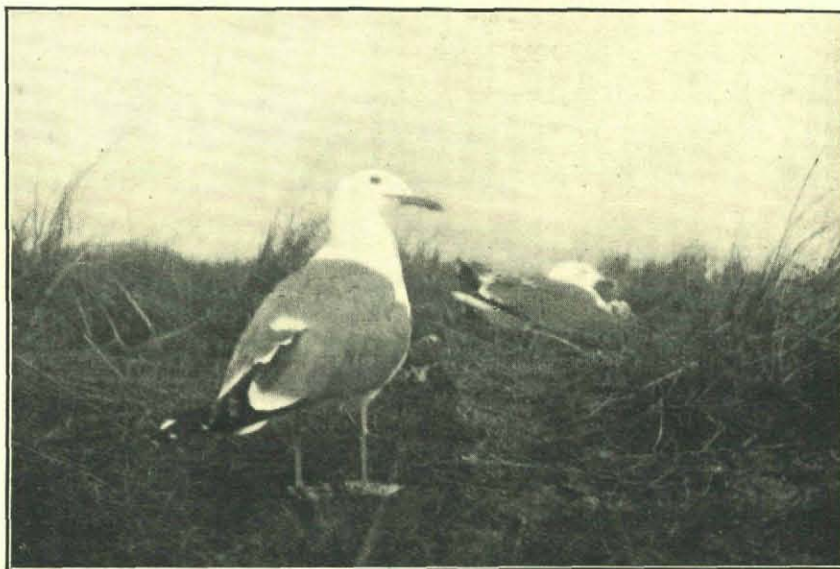
te openen, en daarna gleed ik, op mijn rug liggend, en met mijn beenen voorzichtig vooruittastend naar binnen. De zitplaats voelde akelig kil en vochtig aan mijn bloote voeten, en vanuit de voetenkuil verkondigde een aangenaam geplas, dat er water gemaakt was. Dichtgooien met zand was nu absoluut verkeerd, het vocht zou daardoor in korte tijd naar boven trekken. Maar helm en stokjes gaven een hoewel wankel toch droge voetensteun. Het gemier met statief en toestel verliep vrij vlot. Soms kan dat eeuwen duren. Het kartonnetje werd om de lens gezet, de geelfilters op de lens, sluiters gespannen, de cassette geopend, en de opstelling was voor elkaar. Mijn maats gingen verder naar het Derde Duintje. Het geschreeuw bedaarde, en in

Nest en eieren van de kleine Mantelmeeuw. Terschelling Juni '29.

de buurt werd nest aan nest bezet. Heel gauw kwam ook de mantelmeeuw aanloopen die meteen ging zitten broeden, in het minst niet vermoedend, dat het duintje naast zijn nest een bewoner had gekregen. Kleine mantelmeeuwen

broeden pas de laatste paar jaren in Nederland, maar hebben zich dit jaar sterk uitgebreid. Ze hebben gebroed op Schiermonnikoog, de Boschplaat en Schouwen. Zoo van dichtbij uit de schuilhut ziet men duidelijk de felgele pooten, een van de verschillen met de groote mantelmeeuw, die hier alleen op de trek voorkomt. De vleugels zijn lang, zoodat als het beest staat, ze een heel eind achter de staart uitsteken, ook een goed kenmerk om hem te onderscheiden van zijn grootere verwant. De meeuw voor me amuseerde zich door in de vleugels te pikken, en toen die netjes zaten ging hij een uiltje knappen. Zoo verging een uur. De wind blies om de schuilhut heen, en door een paar reten ook naar binnen, wat tezamen met het vochtige zand geen broeikastemperatuur schiep.

Het paar der kleine Mantelmeeuwen.

Zoo nu en dan joelde in de buurt luid op het geroep van een paartje zilvermeeuwen, dat afloste.

Verder gebeurde er dat heele uur niets, tot plotseling de Mantel wakker werd en luid begon te roepen. Eerst steken ze dan de kop naast zich in het zand, en kijken heel peinzend. Dan wordt met een plotselinge ruk de kop de lucht ingeworpen, terwijl de eerste gillende kreten er uit gegoooid worden. De kop zakt dan iets, en langzaam aan flauwt ook het geluid af. Dit heeft niets te maken met de alarmkreet, hoewel ook het krijschen van opgestooten meeuwen er op lijkt. Het schijnt veel meer een vreugderoep. Ik heb het ze hooren doen, zonder dat ik de minste aanleiding ervoor kon vinden. Ook deden ze het veel, als er een vreemde vogel overvloog, of als er op een nest in de buurt afgelost werd. Maar het meest van alles toch wel, als ze zelf verwisselden. En dan joelden ze veelal

of zat met open mond te hijgen.

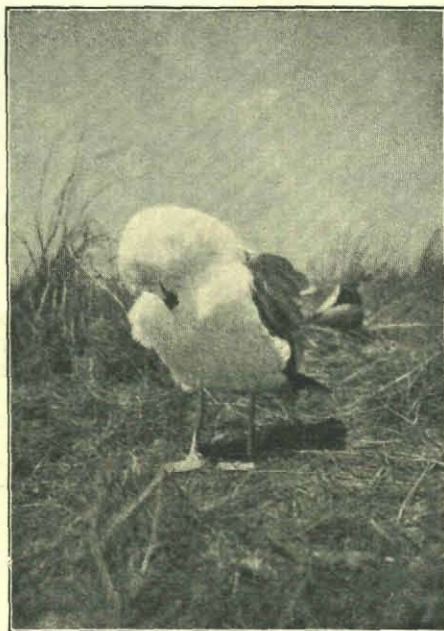

Drong zijn maat zonder veel omhaal van het nest.

met zijn tweeën tegelijk. Ook nu gold het de andere mantelmeeuw, die even daarna neerstreek ongeveer twee meter van het nest. Dat was daar zijn vaste uitkijkpost. De grond zag er wit van de mest. Ik verheugde me al op een spoedige aflossing, maar daar kwam niets van in. Volle twee uur heeft hij daar gestaan, steeds maar zijn veeren in orde brengend. Ondertusschen zat de vogel op het nest ook zijn veeren te ordenen, mafte nog wat, of zat met open mond te hijgen. Daar buiten de hut, waar de zon scheen, moest het flink warm zijn. Eindelijk schenen de veeren van de staande meeuw in orde te zijn. Hij kwam naar het nest toe, duwde zijn maat, die er niet af wilde, zonder veel omhaal van het nest, en ging zelf zitten broeden. De andere meeuw kwam recht op me toe loopen, om op anderhalve meter van me te blijven staan, om weer eens zijn veeren te ordenen. Dat moet daar toch een vreeselijke warboel zijn. Altijd maar weer zag je de vogels aan die veeren zitten plukken en strijken.

Een paar dagen nadat we gekomen waren begonnen de jongen uit te komen.

Dat ging hier zeer plotseling. Doordat er, voor de bewakers komen, enthousiast geraapt wordt zijn alle legsels van ongeveer dezelfde ouderdom. In een paar dagen krioelt het in de kolonie van de jonge zilvermeeuwen. De mantels kwamen niet uit, en omdat we toch kiekeken van mantels met hun jong wilden hebben leenden we uit een zilvermeeuwnest in de buurt een jong en gaven dat voor zoolang aan de mantels. Die namen het direkt aan en begonnen het te voeren, terwijl ze ondertusschen hun eigen eieren bleven bebroeden. Dat voeren is een van de vieste dingen. De mantel op het Derde Duintje wurgde een brok eten naar boven, dat hij in zijn half-open snavel aan het jong voorhield. Dat pikte hieruit tot het genoeg had, en de rest verdween weer in het keelgat van de oude vogel. De mantels uit het Tweede Duintje braakten een heele voorraad in het nest uit. Gulzig schrokte het jong hieraan, en de rest at ook weer de oude op. Prosit!

Ging op anderhalve meter van me zijn veeren staan ordenen.

MARTIEN RUTTEN.